

що вони можуть реалізувати свій творчий потенціал під час вивчення таких дисциплін, як педагогіка та історія української літератури та літературної критики.

Згідно з результатами, можна дійти висновку, що творчий підхід дійсно полегшує процес запам'ятовування та відтворення інформації, а також допомагає під час навчання. Це пояснюється тим, що двоє із п'яти опитуваних студентів на дане запитання схиляються до тієї думки, що творчий підхід допомагає застосувати неординарний підхід до навчання, що в подальшому позитивно сприяє отримання високих балів у вивченні навчальних дисциплін. Три студенти стверджують, що творчий підхід може допомагати не лише у навчальній діяльності, а також у професійній. Опитувані переконані, що за допомогою творчого підходу вони, будучи майбутніми педагогами, зможуть зрозуміти характер, психологію та особливості дитини.

Оцінивши результати опитування, неможливо не виділити види творчості, які широко використовуються у діяльності майбутніх педагогів-філологів. Серед 12 опитуваних студентів 4 студенти говорять, що їх навчальна діяльність тісно пов'язана з малюванням; 3 з них стверджують, що в їх навчальній діяльності помітно простежуються такий вид творчості, як драматургія, тобто інсценізація драматичних творів, написання сценаріїв та постановки; 5 студентів доводять, що їх навчання межує з написанням власних творів, як прозових, так і римованих.

Ми виділили основні причини, які заважають впровадженню творчого потенціалу або призводять до повного його пригнічення у роботі студента-філолога: а) 4 студенти схиляються до думки, що це пов'язано з розумовими та фізичними здібностями студента-філолога; б) 3 студенти доводять, що наявність або відсутність творчих здібностей пов'язана з працездатністю тих, хто навчається; в) також троє опитуваних студентів вважають, що це залежить від бази знань та навичок, які були закладені студентам ще у шкільні роки; г) двоє студентів доводять, що дане питання полягає в громадській та суспільній позиціях студента-філолога.

Тому доцільно стверджувати, що компетентність – готовність і здатність реалізувати знання і досвід у проблемній ситуації. Розглядаючи відповіді, можна зробити висновок, що компетентність нерозривно пов'язана з педагогічною діяльністю, тобто у викладі матеріалу та в заохоченні до навчання як молодших, так і старших школярів.

Список використаної літератури

1. *Коваль В.О.* Теоретичні й методичні засади формування професійної компетентності майбутніх учителів-філологів у вищих педагогічних навчальних закладах : монографія / В.О. Коваль. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2013. – С. 455.
2. *Тараненко І.* Розвиток життєвої компетентності та соціальної інтеграції: досвід європейських країн. Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство : науково-методичний збірник / І. Тараненко. – К. : Контекст, 2000. – С. 336.
3. *Федоренко Л.П.* Принципы обучения русскому языку : пособие для учителей / Л.П. Федоренко. – М. : Просвещение, 1972. – С. 160.
4. *Яланська С.П.* Творча компетентність як механізм успішної психолого-педагогічної діяльності / С.П. Яланська // Проблеми сучасної психології. – 2015. – Вип. 28. – С. 682–692.

Тетяна Титар

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ: ПЕРЕВАГИ Й НЕДОЛІКИ

Україна обрала європейський напрямок. Саме він є зразковим для багатьох, адже це центр високої культури та рівних можливостей. Освічене суспільство – запорука успіху кожної держави, тому питання якісної освіти є пріоритетним для кожної країни.

Саме тому Україна зробила рішучий крок у цьому напрямку та запровадила новий базовий Закон «Про освіту». Більшою мірою якісна освіта залежить від майстерності педагогічного працівника, його досвіду та компетентностей. Застаріла система навчання не вчить життю, дається лише теоретична база знань, але на зміну приходить НУШ. За цією концепцією вчителі мають виховати, підготувати дітей до успішної самореалізації в житті. Гаранти освіти мають володіти новими знаннями, вміннями та навичками, щоб вивчити майбутніх фахівців. Для цього існують курси підвищення кваліфікації. За Законом України «Про освіту» (ст. 59, п. 2) чітко вказано, що «підвищення кваліфікації може здійснюватися за різними видами (навчання за освітньою програмою, стажування, участь у сертифікаційних програмах, тренінгах, семінарах, семінарах-практикумах...)» [1]. Головне питання: чи є вони ефективними? Чи допомагають фахівцям у виконанні головної мети – виховати цілісну, всебічно розвинену, критично мислячу особистість? Саме тому *метою статті* є визначити переваги та недоліки підвищення кваліфікації педагогічними працівниками.

Закон України «Про освіту» (ст. 18, п. 9): «Курси підвищення кваліфікації проводяться для набуття здобувачем освіти нових компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань» [1]. Отже, це хороший варіант поновити, покращити, здобути нову потрібну інформацію для своєї професії. Раніше ці курси були обов'язковою умовою атестації педагогічного працівника, яка проводилася раз на 5 років в Інститутах післядипломної педагогічної освіти. Новий Закон «Про освіту» говорить, що це має бути щорічно та протягом 5 років їх кількість має бути не меншою 150 академічних годин [2, с. 15]. Щодо атестації – без змін. Педагогічні працівники отримали повну свободу у виборі «освітніх програм, форм навчання, закладів освіти, установ та організацій, інших суб'єктів освітньої діяльності, що здійснюють підвищення кваліфікації і перепідготовку педагогічних працівників» [1]. Було б бажання та натхнення. Зараз є чимало різних курсів, які можна пройти як наочно, так і дистанційно (наприклад, сайт EdEra пропонує онлайн-курс для вчителів початкової школи) та які є обов'язковими чи ні.

Взагалі метою будь-яких таких курсів є «підвищення методичного та практичного рівнів професійної компетентності вчителів» [2, с. 2]. «Головна ідея підвищення кваліфікації полягає в забезпеченні індивідуально-особистісного та професійно-діяльнісного самовдосконалення слухачів на основі активізації їхньої базової освіти, набутого професійного та життєвого досвіду відповідно до індивідуально-особистих інтересів, соціальних запитів державної політики у галузі освіти, запитів громадського суспільства, установ та закладів освіти, освітніх потреб споживачів освітніх послуг» [2, с. 2], – чимало можливостей обіцяють надати, але чи справді це так? Разом з навчальним керівником було проведено дослідження серед учасників одних із таких курсів: «Підвищення кваліфікації учителів початкових класів з упровадження нового Державного стандарту початкової освіти». Серед 50 учасників анкетування 70 % вірять у доцільність наданих можливостей. Але якщо порівняти їхню думку щодо інформації, отриманої на курсах, наскільки вона відповідає новим тенденціям розвитку освіти, то більшість (65 %) вважає *частково*, коли *повністю* лише 35 %. Отже, курси надають можливості, які покращують рівень знань та допомагають проводити свої уроки згідно стандартів, але інформації настільки багато, що не вся вона є потрібною. Приміром, учасники скаржилися, що чимало теоретичних знань подається з історії педагогіки, її впровадження за кордоном, біографій та життєвих шляхів закордонних педагогів, їм краще спиратися на досвід вітчизняних, своїх вчених, бо і менталітет людей інший, і наші нічим не гірші, навіть кращі в багатьох аспектах.

Усе нове почуте потрібно використовувати на уроках. Саме ці знання допомагають стати справжнім професіоналом своєї справи, бути в курсі сучасних методів, методик та технологій, іти в ногу з часом та стати улюбленим викладачем для учнів. Нам було цікаво

почути думку учасників курсів підвищення кваліфікації щодо цього і відповідь трохи здивувала: *так, можна використовувати* – 75 %, *ні* – 10 %, *не знаю* – 15 %. Тобто аж 15 % людей не знають, що робити з інформацією і продовжують навчати дітей застарілими методами, а 10 % не можуть знайти спосіб реалізації здобутих навиків. Постає питання, чи потрібно взагалі підвищувати кваліфікацію чи достатньо знань, здобутих у закладі вищої освіти. Народна мудрість говорить: «Вік живи – вік учись», – потрібно весь час поновлювати свій багаж знань, адже світ не стоїть на місці, відбувається стрімкий рух зміни технологій; відповідно виникає потреба в нових знаннях хоч ти вчитель, хоч ти інженер. Лілія Гриневиц сказала: «Від школи, де накачують знаннями, ми переходимо до школи компетентностей» [4]. Тому «це веде за собою зміну стандартів освіти, масштабне перенавчання для вчителів. Можливості для вчителів – це збільшення кількості форм підвищення кваліфікації» [4]. Але не всі вчителі бажають проходити такі курси. Серед опитаних аж 25 % поділяють таку думку. Ми вважаємо, проблема криється не в запровадженій системі, проблема в людях. У багатьох закладах загальної середньої освіти більшість учителів пенсійного віку, які не бажають щось змінювати, працювати за новими стандартами. Певна кількість просто не довіряє змінам, спираючись на минуле: раніше було краще. Усі забувають про головне, що для всього потрібний час. Неможливо одразу отримати результат, інколи потрібні роки. У нашому випадку десятиліття.

У Фінляндії курси підвищення кваліфікації є частиною педагогічного навантаження (2-3 дні щомісяця) та організуються навчальним закладом; якщо вчитель не хоче відвідувати курси, то з його заробітної платні можуть зняти гроші [5, с. 142]. У нас ніхто такого не зробить, але це дає поштовх для їх відвідування, можливо саме цього нам не вистачає: мотивації покращуватися, шукати джерела нової інформації. Тому на питання: «Чи виправдали курси Ваші очікування?» маємо відповідь 50/50. Педагоги йдуть на курси, бо вони є обов'язковими, мало хто сам шукає шляхи підвищення своєї кваліфікації, хоча вибір широкий. І це, на жаль, великий мінус.

Отже, курси підвищення кваліфікації педагогічних працівників – вагомий крок на шляху до створення сильної освітньої системи. Вони допомагають формувати професіоналів своєї справи. Новий Закон «Про освіту» надає право на вільний вибір форм підвищення кваліфікації, на жаль, не всі педпрацівники розуміють важливість нововведення та його значення для майбутнього. Учитель – це будівельник, «агент сучасних змін» [2, с. 1], людина-лідер [3, с. 16]. І майбутнє наповниться змістом, якщо всі приймуть зміни та почнуть діяти. Тоді ми станемо суспільством освіченого загалу, високих моральних та естетичних якостей з рівними можливостями.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zacon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 24.05.2019). – Назва з екрану.
2. Наказ України «Про затвердження Типової освітньої програми організації і проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/npa/prozatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-organizaciyi-i-provedennya-pidvishennya-kvalifikaciyi-pedagogichnih-pracivnikiv-zakladami-pislyadiplomnoyi-pedagogichnoyi-osviti> (дата звернення: 24.05.2019). – Назва з екрану.
3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf> (дата звернення: 24.05.2019). – Назва з екрану.
4. *Онищенко О.* Лілія Гриневиц: «Від школи, де накачують знаннями, ми переходимо до школи компетентностей» (інтерв'ю з міністром освіти та науки) [Електронний ресурс] / *О. Онищенко* // Дзеркало тижня Україна. – Режим доступу : <https://dt.ua/EDUCATION/liliya->

grinevich-perehodimo-vid-shkoli-v-yakiy-tilki-napihayut-znannyami-ta-vidtvoryuyut-yih-do-shkoli-kompetentnostey-252819_.html (дата звернення: 24.05.2019). – Назва з екрану.

5. *Asunta T.* Developments in Teacher Education in Finland: In-service Education and Training [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pef.uni-lj.si/bologna/dokumenti/posvet-asunta.pdf> (дата звернення: 24.05.2019). – Назва з екрану.

Катерина Горда

ПРОФІЛЬНЕ НАВЧАННЯ В ШКОЛІ – УСПІШНИЙ ШЛЯХ ДО ФОРМУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Курс на оновлення системи освіти в Україні, який розпочався 2018-го року фундаментальною програмою Нової української школи, продовжує свій поступальний рух. Сьогодні все частіше виникає потреба говорити про персоналізацію навчання, адже концепція НУШ передбачає впровадження особистісно-орієнтованої моделі освіти. Ми вважаємо, що для виховання успішної та всебічно розвиненої особистості потрібно розширити мережу профільних шкіл, адже звичайний загальноосвітній навчальний заклад не пропонує учням функції вільного вибору дисциплін.

Сьогодні випускник середньої школи повинен мати ґрунтовні знання як з природничих, так і з гуманітарних наук. Але на практиці це виглядає інакше: у 10-11 класах вивчаються близько 20-ти предметів, які мають абсолютно діаметрально протилежне значення та вагу для кожного старшокласника [2]. Через це виникає певний закономірний дисонанс: діти не можуть мати однакові здібності, тому часто навіть претенденти на медаль не в змозі повною мірою осягнути весь необхідний навчальний матеріал. Таким чином, у даній статті ми ставимо собі за *мету* дослідити засади профільного навчання в Україні та перспективи його розвитку.

Звернімося до термінології: *профільне навчання* – це вид диференційованого навчання, який передбачає врахування освітніх потреб, нахилів і здібностей учнів та створення умов для навчання старшокласників відповідно до їхнього професійного самовизначення, що забезпечується за рахунок змін у цілях, змісті, структурі та організації навчального процесу [1].

Структура профільного навчання являє собою поділ на окремі напрями: *суспільно-гуманітарний, філологічний, художньо-естетичний, природничо-математичний, технологічний, спортивний* [6]. Із цих напрямів виокремлюються окремі напрямки, які передбачають навчання, що буде спрямовано безпосередньо на формування компетентностей (наприклад: спілкування іноземними мовами, обізнаність у сфері культури) для успішного застосування їх у майбутньому професійному житті.

Один із педагогів-новаторів ХХ століття Василь Сухомлинський говорив: «*Щоб дитина була палко зацікавлена навчанням, їй необхідне багате, різноманітне, привабливе, інтелектуальне життя*» [5, с. 427]. Виходячи з цієї думки, можна стверджувати, що профільна школа сучасності повинна ґрунтуватися на таких *засадах*:

- розробити відповідні умови для творчого та особистісного розвитку, спираючись при цьому на природні здібності дитини та її вибір свого професійного шляху;
- створення функції самостійного формування індивідуального плану навчання із можливістю вільного вибору предметів;
- оптимізація кількості годин, проведених учнями в школі, для того, щоб діти мали час на відвідування позашкільних навчальних закладів;
- створення індивідуального навчального напрямку, для прикладу: половина навчального часу потрібна для опанування обов'язкових дисциплін, а інші 50 % потрібні для індивідуальної траєкторії кожного учня (30 % – вивчення індивідуально обраних